

SUOMALAISEN MOOT- TORINVALMISTUKSEN HISTORIAA

Panu Nykänen

Tuomas Hoppu. *Moottoreiden jylä Linnavuoressa. Lento- ja dieselmoottorikorjausta Nokialla 1947–2017*. Patria Aviation Oy, Premedia Helsinki Oy 2017. ISBN 978-951-609-882-4. 271 s.

Teollisuuden toiminnasta kertova historia-kirjallisuus on kehittynyt valtavasti askelin viimeisten vuosikymmenten aikana. Teollisuus tarvitsee historiantutkimusta ja julkaisuja kertoakseen omasta toiminnastaan ja luodakseen edellytyksiä tulevalle kehitykselle. Jopa pienimmät teollisuuslaitokset liittävätkin nykyisin nettisivuilleen kuvauksen omasta taustastaan ja historiastaan. Luottettavaa yhteistyökumppania etsivät asiakkaat menevät mielellään ensimmäiseksi katsomaan kenen kanssa ovat tekemisissä. Totuudenmukaisella ja koristelemattomalla kuvauksella yrityksen toiminnan kehityksestä on valtava merkitys luottamuksellisten suhteiden luomisessa.

Koristelemattomuus ei tarkoita sitä, että esityksen pitäisi olla kuiva. Patrian julkaisema Linnavuoren tehtaan historia käyttää hyväkseen sujuvaa kieltä ja toiminnan graafillista kauneutta läpi koko teoksen. Kerranakin suomalaisella teknologiayrityksellä on ollut mahdollisuus kertoa miten hienolta teollinen toiminta näyttää.

Tampere lienee ainoa kaupunki Suomessa, jossa keskustan kauppakatujen varrella on mainostettu konepajateollisuuden tuotteita näyteikkunoilla aivan viime päiviin saakka. Patrian uusi kirja jatkaa tätä traditiota onnistuneesti.

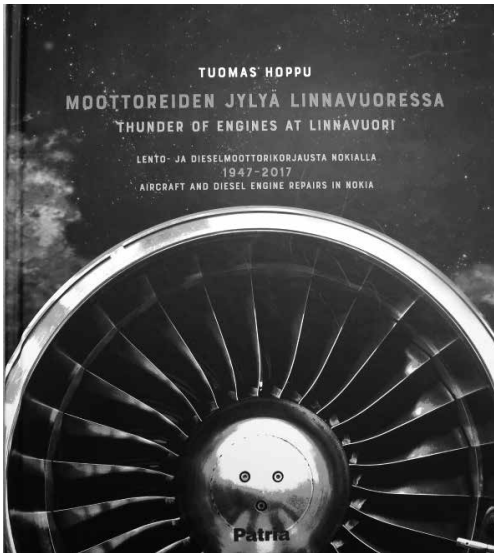
Tuomas Hoppu on kirjoittanut teoksen sujuvan tekstin. Esipuheessa kerrotaan työn valmistuneen neljässä kuukaudessa, mikä on kohtuullinen saavutus. Tähän pääseminen on edellyttänyt hyvää valmistelua ja etevää työryhmää kirjoittajan apuna.

Teksti itsessään, kirjan asiasisältö on vankkaa ammattimaista kirjailua. Erityisesti kirjan ensimmäisten lukujen aikana ei voi kuitenkaan olla miettimättä, mitä asiasta olisi saanut hieman pitemmän ajan kuluessa enemmän irti. Kirja etenee kuin juna ohittaen valtavan määrän mielenkiintoisia aikoja ja tuotteita lähes toteamalla, johtopäätelmiä tapahtuneesta olisi voinut tuoda esiin rohkeammin. Toisaalta opuksen taustalla vaikuttaneen ilmeisen suuren valmistelukoneiston voima näkyy esimerkiksi Toivo Kaarion pintaliitäjän historian ansiokkaassa kuvauksessa.

Kaario oli tamperelainen insinööri-taidon legenda, jonka innovatiivisuus jäi ilman ansaitsemaansa huomiota onnettomien sattumien seurauksena. Kaario kuuluu samaan sarjaan kuin esimerkiksi Eric Tigerstedt muutamia vuosikymmeniä aiemmin. Maassamme on innovaattoreita, mutta teknillisen teollisuuden organisoinnissa on jokin outo rakenne, joka tehokkaasti torjuu asioiden kaupallisen edistymisen. Kiitos tehdystä työstä tulee liian usein liian myöhään.

Linnavuoren tehdas on 1940-luvun teollisen kehityksen lapsia. Samaan joukkoon kuuluivat esimerkiksi Vanajan kuorma-autotehdas Hämeenlinnassa ja Fordin Hernesaaren tehdas. Jatkosodan aikaisen teknillistaloudellisen kriisin aikana maan teollisuus pakotettiin järjestymään elintärkeän tuotannon ylläpitämiseksi, kun keväällä 1943 teknologian tuonti Saksasta osoittautui ulkopoliittisista syistä hataraksi rakennelmaksi.

Teknologian historian tutkijat näkevät ajan tapahtumat jo kokonaisuutena, joka vaikutti koko Suomen teknilliseen toi-

mintaan koulutuksesta raaka-aineen tuotantoon. Keväällä ja kesällä 1944, jolloin moottorituotantoa ajettiin Linnavuoressa käyntiin, maan itsenäisyys riippui kyvystä ylläpitää omia teknologiajärjestelmiä.

Tarina jatkuu sotakorvausteollisuuden vuosina ja esimerkiksi kotimaista traktori-teollisuutta käynnistettäessä 1950-luvulla. Teknologia-Suomi käynnistettiin Linnavuoren kaltaisilla urakoilla, joiden historia vilisee 1960- ja 70-lukujen teollisuuden ylimpien päättäjien nimiä – aikanaan nuorina insinööreinä. Linnavuoren rakentajiin kuului myös Henrik Ryti, joka oli yksi sodanjälkeisen Suomen avainhenkilöitä siirryttäessä omintakeisen huipputekniikan osaamisen kauteen.

Metallien perusteellisuuden puolella tunnetaan hyvin ”poliittisen metallurgian” merkitys maan taloudelle ja ulkopolitiikalle. Myös lentokoneiteollisuuden puolella on helposti tunnistettavissa vastaavia ilmiöitä. Tämä kokonaistarina on Linnavuoren historiassa jäänyt kirjoittamatta auki. Kirjan sivuilta löytyvät kuitenkin maininnat yhteistyöstä Svenska Flygmotor Ab:n kanssa ja tarkempi kuvaus yhteistoiminnan aloittamisesta suihkukoneiden aikakaudella britti-

läisten moottorinvalmistajien kanssa. Tarina jatkuu kuin kylmän sodan kuvana Neuvostoliiton, aikanaan maailman parhaiden suihkumoottoreiden teknologian omaksumisella ja yhteistoiminnalla SAABin ja General Electricin kanssa.

Kirjassa on hienosti kerrottu asiaan perehtymättömälle helposti huomaamatta jäävästä teknillisen kulttuurin siirrosta, jonka merkitys korostuu aina ryhdyttäessä työhön uuden yhteistyökumppanin kanssa. Kysymys ei koskaan ole yksittäisistä teknillisistä laitteista, vaan osaamisesta johon liittyy valtava määrä kirjoittamatonta tietoa. Tämä on teoksen parhaita huomioita.

Suurimpia ansioita Patrian julkaisema kirja saa myös Linnavuoren teollisen yhteisön ja työväenkulttuurin kuvauksestaan. Usein mahdottomina pidetyt teolliset hankkeet ovat onnistuneet Suomessa koska teollisuus on osannut toimia kokonaisvaltaisena yhteiskunnallisena toimijana. Sotakorvausteollisuuden ajan ja jälleenrakennusajan suurhankkeet olivat kansallinen ponnistus, jonka jäljiltä Suomessa on esimerkiksi maailman huippuluokan teknologiateollisuuden klusteri. Nämä tarinat on hyvä kertoa tarkasti ja asiallisesti, kuten Jylinäkirjassa nyt tehdään.

Jotain kirjasta jäi ikään kuin uupumaan. Linnavuoressa harjoitettu teollinen tuotanto jakautui useammalle yritykselle vuosien saatossa, Linnavuoressa on nykyisin useampi erillinen toimija työssä. Asian olisi voinut edes mainita.

Linnavuoren jylinä on painettu niin hienolle ja paksulle paperille, ettei kirjaa osaa oikein edes käsitellä. Nyt uudestaan muotiin tullut tapa sisällyttää sekä Suomen että englanninkielinen teksti rinnakkaisille palstoille toimii, mutta hiemankin isommassa opuksessa lopputulema olisi ollut raskas.

Kirjoittaja on Teknillisten Tieteiden Akatemian pääsihteeri